

TORONTÁL

VEGYESTARTALMU HETILAP.

Megjelen:
hetenkint egyszer, csütörtökön.

A szerkesztő lakása:
Pestvárosánál 5-ik szám alatt.

Előfizetési föltételek:
Egész évre . . . . . 6 ft. | Félévre . . . . . 3 ft. | Negyed évre . . . . . 1 ft. 50 kr.

Hirdetések és mellékletek — utóbbiak a kincshíri illetékekkel együtt 1 ft. 50 kral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadó hivatalban. Kéretik az ígatási díjakat az ígatmányokkal együtt legelőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vétethetnek.

Hirdetések díjai:
a háromhasábos petitor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kincshíri illeték minden egyes beíratásért 30 kr.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagy-Beeskereken, hova az előfizetési pénzek és ígatási díjak küldendők.

Torontálmege főmérnökének jelentése.

Méltóságos főispán úr!

A midőn szerencsém volt a legközelebbi mulban — közlekedési utainknak miképp kiépítése iránt — két ízbeni kegyes meghívása folytán méltóságoddal értekezni, bátor valék kijelenteni, hogy közlekedésünk előmozdítása, annak bármely időszaki biztosítása céljából — a tekintetes alispáni hivatalhoz betervezendő műszaki véleményem, és írásbeli tervezetem betervezése előtt, ez ugye vonatkozó nézeteimet, és a helyes, és célnak megfelelő munkálatok miképp kivételének lehetőségére iránti meggyőződésemet Méltóságoddal legmélyebb tisztelettel közölni, főkötelességeim egyikének fogom ösmerni.

Minekeltőtte azonban utaink jó karbani helyeztetésük céljából — a jövőbeni teljesítendő, az ahhoz megkívántató kellékek, műszaki leírásba bocsájtóknak, tisztí feladatának ismerem az 1871. év óta — közlekedésünk érdekében törtétekről, Méltóságodat teljes tisztelettel értesíten.

Az 1870—71—72. visszontagság teljes évek által beigazolvva lévén abbéli — már évek előtt hangoztatott állításom — hogy megyénk közlekedése nem leend mindaddig biztosított, még utaink ősi alakjából ki nem vetkőzölnek, és a rendszeres utépitészetnek megfelelőleg át nem idomítanak. Mire nagyobb bizonyíték nem kell, mint közlekedésünknek a hivatkozott évekbeni mértőföldre terjedő hosszakbani tökéletes beszünetése, és a legnagyobb mérvbeni veszélyeztetése, azon körülménnyel fogva hogy megyei utaink mely fekvésökön fogva az esső- és hóvizek által elárasztattak.

Miről kellő meggyőződést szerzek magamnak, már az ezen szomorú állapotól előidéző évek előtt, és pedig: e megyebeni hivatalaskodásom első évében — 1868. évi őszi időnyben megjejtett hivatalos utazásomban.

Méginkább meggyőződék 1869. évben — a közmunka-erő felosztása alkalmával — arról, hogy utaink primitív állapotukban meghagyása által közlekedésünknek annyira kívánatos előmozdítása, soha el nem érhető. Mert daczára a széles, begyepesedett utainknak, feneketlen sárral kelle megküzdenünk; oka pedig az volt, mert utaink — mint már emliteni szerencsém volt — mélyebb fekvésűek, a mellékokban elnyuló területeknél.

A legmesebb szándék, tiszta meggyőződés által vezérelve, legszentebb feladatunknak ösmertem, utaink átídomítása, rendszeres kiépítése végett, a tekintetes megye bizottmányához javallatot betervezteni, melyben kitüntetem utaink ősi állapotának tarthatatlanságát, és ama rendszert, mely szerint azok átídomítandók. Ezen javallatom az 1870. évi márczius 7-ki gyűlésből 102. sz. a hozott határozattal elfogadtatott, és határozattá emeltetett.

Ennek alapján megkezdett 1871. évben a közlekedés biztosítása tekintetéből első sorban a mélyedések áttöltése, a következő években ennek folytatása, és a felesleges szélességű utainknak akkénti átídomítása, hogy azok alapját képezze a rendszeresen kiépítendő műutaknak.

Folytonos küzdés között, négy év alatt azon eredményre jutánk, hogy utahálózatunkba eső utvonalaink — a volt végvidék kivételével — két harmadrésben utöltésekkel ellátattak. Mely kivétel által — habár közlekedésünket illetőleg valami nagyobb szerű lendületnek nem örvendhetünk ugyan meg miután csak is a kezdeményezés terére léptünk akkor, a midőn utainkat mely fekvésökből kiemelve, alapját készítenék el, az idővel kiépítendő utaknak.

De más részt azon megnyugtató öntudattal indulhat meg ma az utas, hogy fútainkban nem kell többé — az utmeltti árok felhánnyásokat felkeresni. Nem kell félnie attól, hogy mielőtt állomásig eljuthat — mind lova, mind maga az utközépen megfuladhat a vízben. S végre biztosítva van, hogy a megteendő sürgős utjában oly akadályokra nem talál

többé, melyek őt a visszatérésre kényszerítenék.

Leküzdvén ezen utóbbi pontban elősorolt életet veszélyeztető akadályokat, most ismét számos panaszok merülnek fel aziránt, hogy utaink járhatlanok, mert az újból emelt utöltések, a közlekedésre nem alkalmasok, a kívánt célnak meg nem felelnek, a nyári utak rendetlenül ezközött kiadások miatt nem használhatók, sőt maga a rendszer is, mind célnak meg nem felelő, megtámadtatik.

Engédjé meg Méltóságos úr! hogy ezek ellenében — mind tervező, védelemmel, és czáfalattal élhessek.

Az utöltéseknek jelen állásukban, a közlekedésre — főleg annyi essőzés, és havazás után mind a jelen tél kezdete óta volt — nem alkalmas volta eránt, felhozott panaszok ellenében bátor vagyok megjegyezni, hogy a tervező maga sem volt azon nézetben, hogy felépítetvén az utöltés, az az év minden szakában járható, a közlekedést gyorsító utat képezend, miután azt csak alapnak tekintti, s csak is annak veheti bár ki is.

De azt is tagadni merem, hogy utöltéseink négy, öt év mulva ha el nem hanyagoltatnak, és a midőn felső felületökben, tavasztól kezdve, az ősi szélességek beállítását egyenlítően tartatnak, s ezen ápolás mellett, a midőn a közlekedés négy és fél öl szélességben tartatik fenn, s ez által nem csak felülete, de maga a töltés is annyira megszilárdul, hogy az a közlekedésre ne legyen alkalmasabb — minden feddanyag nélkül is — azon utnál mely meghagyatván primitív állapotában 12—20 öl szélességben terjed el, hol a víznek lefolyása nem lévén, sőt a mellék területeknél mélyebb fekvésénél fogva, az azokról letoduló vizet is magában felvéve, annyira átsaturáltatik, hogy a tengelyig erő sűrűképződés ép úgy elő áll az eddig sértetlenül hagyott utaknál, mind az utöltésekénél, de azon különbséggel, hogy az utöltés járhatóvá tételére elégséges néhány tavaszi szeles nap, míg a változatlanul hagyott utaknál hetek lefolyása szükségeltetik. Mely állításom bizonyítékát megtaláljuk a nagy-beeskerek — kleki utban, mely ősi állásában maiglan is fennáll, s a bekövetkezett számos essőzések, és havazások folytán ép oly rossz, sőt rosszabbnak mondható a lázár földi utöltésnél, daczára annak hogy az utóbbi a mult évben egészen elhanyagolva lön annak következtében, mert a nagy-beeskereki kerület által 1873. őszel — a legjobb karban hátrahagyott utöltés — minekutánna ez évben Nagy-Beeskerek városa részéről tavasszal éppen semmi, őszel pedig oly felületes munka teljesítetett, hogy azután itélve alig 1/3 része, az oda előirányzott erőnek használtatott fel, egész nyáron át vágányos, és gödrös volt, minek következménye az lön, hogy a számos essőzések után a közlekedésre alkalmatlanná vált; holott a mult téli hónapokban — a legnagyobb terhek fuvarozására alkalmas volt.

Ezen elhanyagolását utöltésünknek mult évi június 17-ről 70. sz. a. a tek. alispáni hivatalnak be is jelentem.

Mely fentebb előadott körülményt, csak is azon okból tartottam szükségesnek itt fel-emliteni, hogy Méltóságodnak tudomására jöj-jön, miszerint a kész, és jó utöltések, nem a rendszernek czélszerűtlensége, hanem az illető közegek mulasztásai által tétetnek járhatlannokká.

Nevezetesen a helybeli polgármester urnak a legutóbbi számoló jelentéséből is az tűnik ki, hogy a városi közmunka-tartozás leszolgáltatott, a kiosztott munka teljesítetett, az utak még is oly rosszak, miután azok a fennálló megyei rendszer szerint építvék, hogy a kívánt célnak meg nem felelve, városunk nagy kárát idézik elő.

Megvallom hogy ezen jelentés nagyon meglepett, miután ennek egészen ellentétes valójáról vagyok meggyőződve, minekutánna a város részéről, tavasszal, a lázár földi utban éppen semmi sem tétetett, az écskai utban kiosztott új munkát befejezetlenül hagyta, a ré-

gib utöltések — ugy az écskai utvonalban, mind a mellenczeiben kiegyenlítettlenül maradtak. Az őszel teljesített munka oly felületesen történt, hogy azt számításba sem vehetem, minélfogva a lázár földi, mellenczei, aradáci, écskai utöltések kiegyenlítésére előirányzott erő, mind le nem szolgáltatom fogom kitüntetni. De egész lelki nyugodtsággal nyilváníthatom, hogy egész megyénkben nincs község, mely oly rendetlenül, és hanyagul teljesítene közmunkakötelezettségét, mind éppen Beeskerek városa, azt tanúsítja, az általuk emelt utöltéseknek szabályellenes kivitele, nemkülönb a mellékében elnyuló nyári utak akkénti eltorzítása, hogy a közlekedésre még nyáron sem volt használható.

Ebben keresendő oka utaink rendkívüli rosszóságának, nem pedig a rendszerben.

Továbbá elősmerem magam is, hogy a felügyeletnek általam minden évben észlelt hiánya miatt, igen sok helyütt a legrendetlenebb munkakivitelek történtek, miután a műszaki hivatal éppen nem rendelkezhetik oly személyzettel, mely a munka folyamában — a mérnök által ezközött kijelölés szerint — kellő munkateljesítésre felügyelne.

Igaz ugyan hogy 1873. és 1874. évi tavaszi munka befejeztéig alkalmazva volt összesen 6 utbiztos — de tekintettel arra hogy egy utbiztosnak 4 szolgabírói kerületben kellet a felügyeletet gyakorolni, következésképp oly kiterjedésben, hogy minden iparkodása mellett, sem volt képes a közmunka köteleseket, munkájokban ellenőrizni; az utbiztosoknak közmunkabani beszámítás fejében fuvarokat igényben venni tilva, gyalog kellett utszakaszait bejárni. Ily körülmények között, mint például a nagy-beeskereki utbiztos — kinek felügyeletére volt bízva a mellencze — t.-becsei ut, nagy-beeskerek — sz.-györgyi ut a kerület határáig, nagy-beeskerek — módosi ut, az orhegyi pusztáig, nagy-beeskerek — perlaszi utvonal — hogy ezen roppant kiterjedésű hosszakban minden munkahelyen jelen lehessen, és felügyeljen — merő lehetlenség.

Tekintve továbbá azt, hogy alkalmazásuk csak egy évre volt biztosított 500 ft. fizetéssel, tehát oly csekély összegben megállapítva, hogy az ekkénti díjazás mellett, és rövid idő tartamra — csak némileg is szakismerő egyén — nem volt kapható, következésképp az ekként létesített intézmény mellett helyes, tervszerű munka-kivitelekre nem is számíthatunk.

Felügyelet, minden nagyobb szerű munkateljesítésnél a főtenyező, annak nélkülözhetően létesített munka — csak is hiányos lehet, legyen az bármily rendszerre alapítva.

A megyei szakértő közeg elfoglalva lévén a közsegenkénti felosztással és kijelöléssel oly annyira, hogy csak nagyobb időközökben vagy éppen nem is jelenhetett meg többé a kijelölés után a munkahelyen, minek ama káros következménye álla be, hogy az általa utasított közmunkaköteles község, eltávozta után, a rendetlenül megkezdett munkáját folytatá, és akként be is fejezé. (Vége következik.)

Tanfelügyelői jelentés 1874. évre.

Tekintes Torontáltanmegyei Iskolanács!

Van szerencsém hivatalos tisztelettel jelenteni, hogy a mult évi September 3-án és folytatolag 4-én tartott közgyűlés alkalmával hozott határozatok a jegyzőkönyvben előtűtetett sorrendben kiadományoztam, miután azonban minden határozat nem eredményezé a várt sikert, tiszteletteljesen felkérem a tekintetes iskolatanácsot újabb bölcs intézkedésre.

A mult közgyűlésben 66-ik sz. a. megválasztott számszék egyik tagja Leitch Antal iskolatanácsos úr Várnay Imre iskolatanácsos és számszék elnök úr által mult évi december 11-én felvett jegyzőkönyv szerint e tisztjéről lemondott. Tiszteletteljesen felkérem a teljes iskolatanácsot, hogy, a mennyiben szükségesnek találja, a lelépelt tag helyébe egy új tagot választani méltózzassék.

A 68-ik számú határozat szerint a megyei kormányzat utján az államsegélyben részesített községek számára felhívattak ugyan, de a mint a számszék által előterjesztett jegyzékből

kiderül a számadásköteles községek kötelesegiüknek mindnyájan nem feleltek meg.

A 72-ik számú határozat folytán szintén felszólítottak a községek, hogy a népoktatási törvény 145-ik §-a értelmében a községi tanítók által fizetendő két százalékot küldjék be, eddig azonban összesen csak 1221 ft. 72 1/2 kr. folyt be, mely összeg gyümölcsözötetés végett fel is küldetett, de hátralékban van 1874-ik végéig még 1792 ft. 74 kr.

A 88-ik számú határozat értelmében Gottlob községe a megyei alispán úr által felhívott, hogy özv. Glas Erzsébet tanítónőt nyugdíjban részesítse, de az eredményről értesítés maig sem érkezett vissza.

A mult évi september 3-iki és 4-iki közgyűlési jegyzőkönyv hitelesített másolatban vallás és közoktatási m. k. minister úr ö nagyméltóságának aláterjesztve, mult október 19-én 28040-ik sz. a. általánosságban tudomásul vétetett.

Ugyanezen jegyzőkönyv hitelesített másolatban a tettes megyei kormányzatnak is megküldetett.

Vallás- és közoktatási m. k. minister úr ö nagyméltósága mult évi július 15-én 19425-ik sz. a. kelt magas intézvénye értelmében, beutaztam több községet, mely az idézett magas intézvény szerint polgári iskolát felállítani tartozik.

A megindított tárgyalás, úgy ö Excellenciája leérkezett magas intézvényei folytán alapos remény van, hogy a jövő tanév kezdetevel nagy-beeskerek városában fiúk és leányok, Szerb-Nagy-Szent-Miklóson leányok, Perjámoson fiúk számára polgári iskola megnyitattik, annyival inkább, mert ö Excellenciája 1874-ik évi november 15-én 27478, december 23-án 32407 és december 23-án 34365 sz. a. hiteles másolatban bemutatott magas intézvényeiben tetemes államsegélyt helyez kilátásba.

Vallás- és közoktatási m. k. minister úr ö nagyméltósága 1874-ik évi április 15-én 9075-ik sz. a. kelt magas intézvényével a méter-rendszer ismerete minél gyorsabb és mentől tagabb körökbeni terjesztése végett 18 gyűjteményt ajándékozni méltóztatott oly czélból, hogy ezeket azon kötelezettséggel szétosztssam, miszerint az illető néptanítók a méter-rendszer körükben ismertessék. Ily gyűjteményt kapott: Billét, Trübswetter, Török-Becse, Padé, Katalinfa, Ó-Bessenyő, Marienfeld, Nagy-Szent-Miklós, Lázár föld, Bogáros, Perjámos, Zichfalva, Kocsóhá, Szent-Hubert és Csenej.

A beérkezett jelentés szerint oktatást adott: Grün perjámosi, Eisler Mihály lázár földi, Schumichen Jakab zichfalvai, Till Henrik billéti és Móor Mátyas trübswetteri néptanító.

Ugyan ö Excellenciája október 6-án 27398 sz. a. magas intézvénye folytán felhívam Magyar testvérek temesvári — Pleitz Ferenc nagy-beeskereki és Jokly Zsigmond nagy-kikindai könyvárust, hogy a m. k. egyetemi nyomdában 60 kr-ért kapható métermérték falitábla a hozzá megkívántató mindenütt divó nyelvben szövegezett magyarázata árusítását vállalná el.

Magyar testvérek és Jokly Zsigmond felhívásom folytán ezen falitáblák árusítására az ügydarabokhoz csatolt nyilatkozatuk szerint vállalkoztak, miről 1874-ik évi november 25-én 1374. sz. a. kelt átiratomban a megyei törvényhatóságot, úgy egyházközséggel bíró egyházi főhatóságokat azon megkereséssel értesítém, hogy e falitábla és magyarázat beszerzésére alantás közegek által az illető községi és iskolai hatóságokat buzdítani méltózzanak. Pleitz n.-beeskereki könyvárus felhívásomra nem válaszolt.

Ö Excellenciája továbbá mult évi október 1-én 26717-ik sz. a. kelt magas intézvényével 1874-ik évi september 26-án 1113-ik sz. a. kelt előterjesztésem folytán megengedni méltóztatott, hogy Mockovcsák János iskolatanácsos úr a nagy-beeskereki és török-becsei, Várnay Imre iskolatanácsos úr pedig a zombolyai és billéti szolgabírói kerülethez tartozó községek néptanítázeit ministeri megbízottaként hivatalosan látogathassák. Ezen intézkedés az iskolatanácsosok számára kibocsájtott utasítás 9-ik szakaszában kifejtett elveken alapszik s ugyanazokban leli magyarázatát.

Azon oknál fogva, hogy a legtöbb községben a szorgalmi idő csak november elején veszi kezdetét s azon körülmény miatt, hogy a szüntelen eső folytán az utak járhatatlanná váltak Perjámos, Német- és Szerb-Nagy-Szt.-Miklós, Német- és Szerb-Csanád tanítázeit kivül más néptanítázeiket nem látogathattam meg.

A perjámosi, német n.-sz.-miklósi r. k. szerb- és német-csanádi községi iskola dicsegetre méltó állapotban van; dicseget érdemel továbbá szerb-n.-sz.-miklósi r. k., izraelita és evang. népiskola is, főleg az okból, mert a magyar nyelvet nagy szorgalommal és szép eredménnyel tanítják, a berendezés is helyes;

(26-3)
ny.
re tétetik, hogy
évre szükségelt
ny.
re tétetik, hogy
szükségelt láb-
ak tekintetében
a megyeszékház
atni, melyre a
el állítva azon
ésbeli ajánlatok
ése előtt az al-
z árlejtés befel-
ilyen ajánlatok
talos órákban a
ár 16-án.
páni hivatala.
(27-3)
ny.
re tétetik, hogy
szükségelt
11-én délután
nyilvános árlejtés
0%-nyi bánat-
meg, hogy az
árlejtés megkez-
be, s az árlej-
ajtott ilyen aján-
vatalos órákban
16-án.
páni hivatala.
ó bort,
al,
FLAKT.
cskereken.

köteles azonban a szerb-n.-szl.-mklósi hitközség a német-n.-szl.-mklósi hitközség dícséretes példáját követni, tantermeit szaporítani. Ellenben a szerb-n.-szl.-mklósi g. kel. román és szerb népiskola végtelenségig elhanyagolt állapotban van, miért is ez iskolát illetőleg mult évi október 24-én 1148-ik sz. a. körülményes jelentést terjeszték az Exceleciájára elhibes a vett utasítás folytán ez iskolát különösen éber figyelemmel kísérem.

A szerb-csanádi g. kel. szerb. és román népiskolának állapota távolról sem kielégítő, legkevésbé pedig a szerb-csanádi g. kath. mely csak névleg létezik. Hivatkozással a népoktatási törvény rendelkezéseire felhívom az illető hitközség előjáróit népoktatásukat annyival inkább törvényszerűen rendezni, mivel ellenesben a törvény 15-ik §-a fog ellenük alkalmaztatni.

Van szerencsém továbbá a Torontalmegyei 1873-4-ik évi népoktatási ügyi állapotát következő statisztikai kimutatásban hivatalos tisztelettel előterjeszteni:

Torontalmegye területén létezik összesen 51596, 6-12 éves és 21380, 13-15 éves tanköteles gyermek.

Az 51596, 6-12 éves tanköteles közül esik a községi iskolákra 21721 vagyis a fősorozat 42%-a, 10942 vagyis 21% a r. k. 426 vagyis 0,8% a g. kath., 17210 vagyis 33% a g. kel., 569 vagyis 1,1% a ref., 397 vagyis 0,8% az evang., 331 vagyis 0,6% az isr. iskolákra.

A 21380, 13-15 éves tanköteles közül esik a községi iskolákra 9707 vagyis 45%, 4180 vagyis 20% a r. k., 166 vagyis 0,8% a g. kath., 6862 vagyis 32% a g. kel., 241 vagyis 1,1% a ref., 168 vagyis 0,8% az evang., 60 vagyis 0,3% az izraelita iskolákra.

Tényleg jár a mindennapi iskolába 6-12 éves gyermek 34727. Ezek közül jár 19656 vagy 56% a községi, 9255 vagyis 26% a r. k., 143 vagyis 0,4% a g. kath., 4512 vagyis 13% a g. kel., 488 vagyis 1,4% a ref., 348 vagyis 1% az evang., 325 vagyis 0,9% az izraelita iskolákra.

13-15 éves tanköteles gyermek jár összesen 7362 az ismétlő iskolába és pedig 5720 vagyis 77% a községi, 1632 vagyis 22% a r. k., a ref. iskolába jár 10; a többi népiskolákban ismétlő vagy vasárnapi oktatás rendszeren nem tartatik.

Az iskolák jellegét szerint következők százelek-arányban látogatták a tankötelesek az iskolát.

A községi iskolák 6-12 éves 21721 tankötelesei közül feljár 19656 vagyis 90%, a r. k. iskolák 10942, 6-12 éves tankötelesei közül feljár 9255 vagyis 84%, a g. kath. 6-12 éves 426 tankötelesei közül feljár 143 vagyis 33%, a g. kel. 17210 köteles közül feljár 4512 vagyis 26%, a ref. 569 köteles közül feljár 488 vagyis 85%, az evang. iskoláknál 397 tanköteles közül feljár 348 vagyis 87%, az isr. iskolákba 331 tanköteles közül feljár 325 vagyis 98%.

Nem jár iskolába a községi 6-12 éves 21721 tanköteleseiből 2065 vagyis 9%, a r. k. 10942 tanköteleseiből 687 vagyis 6%, a g. kath. iskolák 426 tankötelesei közül 283 vagyis 66%, a g. kel. iskolák 17210 tankötelesei közül 12698 vagyis 73%, a ref. iskolák 569 tankötelesei közül 81 vagyis 14%, az evang. iskolák 397 tankötelesei közül 49 vagyis 12%, az isr. iskolák 331 tankötelesei közül 6 vagyis 2%.

Az 51596, 6-12 éves tanköteleshöz általában jár iskolába 34727 vagyis 67%; nem jár 16869 vagyis 32%.

A 21380, 13-15 éves tanköteles közül általában feljár az ismétlő vagy vasárnapi iskolába 7362 vagyis 34%; nem jár 14018 vagyis 65%.

6-15 éves tanköteles jár összesen 42089 iskolába és pedig: 35602 r. k. vagyis 84%, g. kath. 152 vagyis 0,4%, g. kel. 572 vagyis 1,4%, ref. 548 vagyis 1,3%, evang. 733 vagyis 1,7%, és izr. 482 vagyis 1,1%; a százelek mindig a főösszeghez viszonyítva.

Tanoda van összesen 227, 363 tanstályllyal, melyek 575 fekete számoló tbla, 340 fali olvasó-tábla-gyűjtemény, 711 falibrosz, 247 földgömb, 230 terményrajzi ábragyűjtemény, 46 természettani eszköz-gyűjteményvel van felszerelve; 57 tanodának van ifjúsági könyvtára, testgyakorlótér van 61 iskolánál, felszerelt tornaiskolával bir 33 tanoda.

A felolvasott statisztikai kimutatás szerint kétségtelen, hogy népoktatási ügyünk állapota általában nem kielégítő, hogy e téren még igen sok a teendő.

Az elősorolt hiányok azon körülménynek tulajdoníthatók, hogy a létező tantervek cégtelenek, a hanyagul vagy épen fel nem járó tankötelesek ellen a törvény 4-ik §-ában kiszabott büntetés csak kivételesen alkalmazható; hogy a hitefelekezeti tantermeik szaporítására részint aldozatkészség hiányában, részint az okból nem hajlandók, mivel az iskolai oktatás üdvs eredményeit kellően még fel nem fogják.

Mindenzen hiányok csak fokozott, flytonos buzditás, negatívus által, de teljes negyöződésen szerial a törvény 15-ik §-a szigorúan alkalmazása által rögzít az ért sem orvosolhatók, mivel legalább is kétséges, hogy azon hitefelekezet, mely saját felekezeti iskoláját nem látogatta, a hivatalból felállítandó községi iskolát szorgalmasabban látogatná.

Mindamellett alapos reményem van arra, hogy népoktatási ügyünk legközelebbi időben örvendetes haladásnak fog indulni, részint mert az iskolai oktatás jótékonyasága naponta terjed és nyer elismerést, részint pedig és főleg, mivel a népoktatási törvény végrehajtása körül a t. cz. megyei alispán és kerületi tisztviselő urak igen dícséretes, hazafias tevékenységet tanúsítanak, engem nehéz és bökros feladatomban teljesítésében a legkészségesebben támogatni szivesek, miért is a népoktatási ügy érdekében legbensőbb elismerésem, halás köszönetemnek a tek. tanmegyei iskolatanács színe előtt kifejezést adni, mulasztatlan és kellemes kötelességemnek tartom.

Már mult szeptemberi közgyűlésünk alkalmával szerencsém volt tiszteletteljesen jelenteni, hogy a vallás- és közoktatási m. kir. minister úr Ó Nagyméltósága a torontali községekét népoktatásukat törvényszerű rendelkezése, azok évi fenntartására 63975 ft. 98 kr. államsegélyben részesíteni méltóztatott. Mint-hogy azonban ezen összeg időközben tetemesen nagyobb lett egyrészt, másrészt pedig a tek. tanmegyei iskolatanács a törvény 132-ik szakasza értelmében a tanügyi állapotáról az év végével jelentést a t. cz. megyei bizottság elé terjesztv, használatul tiszteletteljesen becsatolom a. a. a. lefolyt 1874-ik tanévben engedélyezett államsegély kimutatását, mely szerint ezen államsegély összesen 75444 ft. 44 kr. tesz.

Végül van szerencsém még tiszteletteljesen jelenteni, hogy a lefolyt 1874-ik évben 1552 ügydarab folyt be és intézettel el a tanfelügyelőség által.

Mind ezek után bátor vagyok magam a tek. tanmegyei iskolatanács szíves pártfogására, hazafias támogatására ajánlani.

Marx Antal,
tanfelügyelő.

A „Cospatric” elége.

Szép, háromröcsös hajó volt, 1200 tonna teherre. Csak 1856-ban épült, az pedig még „ifjúkor” egy elsőrendű vitorláshajónál. 1874-ben pántolták körül új rézlemezekkel. Mikor

szept. 11-én megindult Gravesendből, büszkén tekintelt rajta végig kapitánya, Elmslie: no ez oda se néz az őszi viharok. Annaira megbízott benne, hogy nem habozott elvinni magával a hosszú utra legnagyobb kincseit, szép fiatal nejt s négy éves kis fiát.

A hajó kivándorlókat szállított. 450 embert, kiknek súlyos lett az élet az emberekkel tulterhelt ó-világban s kik megindultak New-Seelandba új hazát keresni, egy jobb, egy boldogabb élet csalóka reményében.

Ha megmondta volna nekik valaki, mit rejt számukra a jövő...

A kivándorlókon kívül 41 emberből állott a hajó személyzete. El volt látva élelmi szerekkel, mindennel bőven. 700 mázsa kőszén, több hordó olaj, kátrány, sok láda zsir és 2000 mázsa szeszfele volt a hajófenéken. Egy esztendőre képes eltartani az utazókban az életet. Ki hitte volna, hogy ez haláluk legyen?

Hatvanhat napig vígan hasította a hajó a tenger sikkát, kedvező szél mellett, duzzadt vitorlakkal. Mar csak 750 angol mérföldnyire volt tőlük Afrika ama déli csúcsa, melyet a vihar hányta hajósok könnyűvel kebellet neveztek el a „jó remény foká”-nak.

Ez már fele útja az új hazának.

Nov. 17. volt. A tenger mosolygó sima arczot mutatott, a szél szeliden fészít a vitorlák. Veszedelemre nem is gondolt senki. Éjfékor Macdonald másodtornájos az első szolgálattevő tiszt váltotta fel az első helyen. Midőn épen nyughelyére feküdt, egy rémes kiáltás verte fel agyából. „Tűz van, tűz van!” hangzott a fűdélzetről. Sűrű füst-gomoly és lang csapott fel a hajófenékből. A sok zsiradék és szeszfele tüzet fogott. Egy félóra múlva lángnyelvek nyáltak végig a fedélzetet mint a kigyók, felkúsztak a hajóköteleken a vitorlák közé, honnan foszlányokban kezdett alá hullni a kátrányos tüzes. Alul tűz, felül tűz, és köröskörül a végtelen tenger, mely sístereg a belle hulló tüztől, visszaveri tükrével a szerencsétlen hajó lángban izzó képét, s a köröskörül szeliden mosolygó csillagos eget. Eleinte megkísérelték a hajót akkép fordítani, hogy a szél ne adhasson tápot a ragadó tüznek; de nem sikerült. A szivattyúk és fecskendők hiába voltak, a kétségbeesetten fel s alá rohanó népokomolytól nem lehetett hozzáférni. De hiába is lett volna. A felhalmozott égvényes anyag okáda magából a tüzet, mint a pokol torka. Egy egész tenger víze nem látszott elégnék az eloltására. Vértörvös volt messzire a tenger is, mintha lángra gyúlt volna maga is.

Leirhatatlan volt a rémület, a kétségbeesés. A hajó előreszének födelét elemeszté a tűz s az recsege roskadt alá a rajta álló tömeggel. Azok tűzhallal háltak a víz terület tetőjén. A ki elmenekülhetett, lelketlenül futott a hajó farába. Ott lógott a hajó oldalán a mentő tutaj kiálló gerendákon. Le sem oldozták, vízre sem ereszték, úgy nyomultak bele, ember ember hátán. A gerendák nem bírták meg a súlyt, kettétörték s a tutaj belezuhan a tengerbe. Az embergomolyt elnyelte a víz. Egyes árboczdarabok, a hajópárkányzat izzó töredékei, sísteregve hulltak a tengerbe. Az égre csapódó láng, a felmeztelen alakok vékony lepleibe kapdosó tűz, a rájuk hulló égő szurok-eső szenvedhetelmé tette a hajón időzést. Kétségtelemnek látszott, hogy az porrá fog égni. Az emberek egymásután dobálták magukat a tengerbe. Vagy elnyelte az áradat, vagy a kinek sikerült egy uszó fadarabhoz kapni, élethalál-harczot kellett vívnia azokkal, a kik megelöztek.

Csak két nyomorult csolnak volt még a hajón, mert a másik mentő bárka is elégett. E csolnakok egyikét Macdonald másodkormános oldozta le még idejekorán s helyet foglalt benne. De már néhány pillanat alatt az is megtelt emberekkel. Harmincz ember, köztük

egy nő, került bele. A másik csolnakból nyújtották át nekik egy egész, meg egy törött evezőt. Ezzel tasztolták odább a csolnakot, félve, hogy még több ember kapaszkodva bele, elmerül.

A hajó, az még mindig égett, mint egy haragvó Leviathan. A főárboc mellett ott állt a kapitány, keblére szorítva nejt s mozdulatlanul nézett, mint a kőszobor. Mellette a hajó orvosa állt a kapitány kis fiával karján. Jobbra-balra kétségbeesetten futkostak az anyák gyermekekkel, majd minden reményt elveszve, beledobták őket s utána magukat a tengerbe. A kapitány az utolsók egyike volt, kik a tűznél inkább választák a vízhalált, bele dobván a tengerbe elébb gyermekét, aztán nejt, aztán magát. Elveztek mind egyszálig. Maga a hajó, melynek leszakadozott oldalfalai, olyan volt, mint valami ósvilági lény kivilágított csontváza, melynek bele látunk a középebe, a mig végre összeomlott az is a pokoli világítás után.

A két csolnak harminczhat óráig czirkált a hajó roncsai körül, melynek még rézemezel is elégtek s utolsó nyoma is elenyészett. Nem lehetett abból megmenteni egy árva deszkát sem.

A csolnakosok, élelmi szer és iránytű nélkül, csaknem meztelenül, a mint ágyaikból kiugráháltak, találmára a „jó remény foká”-ra vették útjukat. 20 és 21-én még sikerült egyútt maradniok, de ekkor egy vihar elváltatta őket s Macdonald elvezte a másik csolnakot szemé elől. A Macdonald csolnakjában már akkor 25-re apadt az emberek száma. Öten a rémület, erőfeszítés, sérülések és éhség miatt elvesztek. Azokat kidobálták a tengerbe.

Az egyetlen ép evező nem bizonyult elég-ségesnek s nem is volt már hozzá kar, mely elég erővel bírt volna kezelésére. Macdonald tehát vitorlát hevenyeszített egy rudra a velők levő asszony ruhájából.

22-én kétségbeesésük már tetőfokot ért. Ott napja hogy nem ettek. Az éhség, de még inkább a szomj elviselhetlenné vált. Némelyek neki feküdtek a tengernek s annak sós vizét itták. Lassanként kiütött köztük az örülltség is, némelyik pedig a kimerültségtől és aléltágtól lebukott a csolnak parkányán át a tengerbe. A hennmaradtak egy mozdulatot sem tettek megmentésükre, hagyták veszni. Ott heverték egymáson keresztül-kasul, alig nyöszörögve, nem mozdulva, mint a halottak. Csak a kin kiütött a düh, az tépett, rágott maga körül.

23-án és 24-én éles vihar zúgott végig a tengeren s a törékeny csolnakok egyik hullám dobálta a másiknak, mintha lapdát jászának. Az evezőt egy hullám kisodorta az egyik ember erőlen kezéből. A kibén még egy kis élet volt, kezével igyekezett kimeríteni a csolnakba becsapott vizet. E három nap alatt tíz ember veszett oda közülök. A kik túlélték, kést döfték a hullakba s kideült szemekkel, nagy mohón szívták a még ki sem hullt vért belőlök. Hiába lett minden ember, s embertársa holttestéből élt. De a vér is elfogyott. 15-én már felbontották a hullákat, kivették belőlök a májat s azzal táplálkoztak!

26-kán egy angol hajó ment el mellettök, alig 25 ónyire, de az nem vette észre. A nyomorultak pedig se hanggal, se másként nem bírták már életelt adni magukról. Csontvázra fogyott le valamennyi, egész testök kiszáradt, nyelvök a szájpádláshoz ragadt, tagjaik megmerevedtek.

27-kén már csak öt ember volt életben a csolnakon. Macdonald, három matróz és egy kivándorló. „Már elhomályosult a világ előltem, s tehetetlenül vártam halálotam — beszél Macdonald, — akkor valami sajnó fájdalom visszahozott eszméletemre. Egy társam, a kin kiütött a düh, beleharapott a lábamba. Felocsudtam s láttam, hogy egy hajó kifeszít

TÁRGA.

M argit.

(Folytatás.)

A pásztor és nyája.

De csak ezúttal kezdődött a fiatal ügyvéd válságos helyzete szerelme dolgában. — Mert Margit, minek a világért sem tudott okára jönni, egyszerre megváltozott, s Árvai irányában hideg s az illedelem legszörűsebb határáig tartózkodó lön. Margit mindenki irányában maga a jószág és gyermekességig bizalmas és nyájas volt, de ha Árvaihoz fordult a vidám anygal, komoly kimért szavakban társalgott vele. S ez így maradt mind végig. Ez az amúgy is boldogtalan Árvai szívébe, tördőfés volt. Igen, mondá magában keserűen egész bizonyossággal, ő gyűlöl engem, igen szíve melyéből gyűlöl, én még, oh én ez esztelen, szerelmemmel akarom időzni!

Csak most jutott eszébe, hogy rövid idővel ez előtt mit írt Szélesnek. Oh bár soha ne hajtottam volna szavára, átkozódek, bár ez a reám nézve purgatoriumhoz hasonló Óhalma. Kamesatka örökkön jégborított vidékén volna.

De ha így sorsa s legkevésbé sem viszonzott szerelme felett epekedett s ily téli ide-oda tetovázás közt felébredt keblében reá a józan megmondolás és férfui tetterő soha nem csüggedő tulajdona, sokkal több önmeggyőző erőt érzett magában s erősen fogadá, hogy felhagy mindazon hiu álmakkal, melyek annyira felverék eddigi férfias mindenben mérsékletet ismerő nyugalmát. És ő csakugyan az iras szavaival a jobbik részt választá, habár időre is csak. Maga körül tekintve mennyi hiá-

nyosat vagy a legszükségesebb közül is hiányzókat talált itt. Először a gazdatiszteltől támogatva a pörnépnel az eddigi hiányos módok és eszközök helyébe a lehetőleg célirányosabb újításokba kezdett. A népnevelés nagyszerű gondolatától áthatva, mi már régiebb kedvencszeméi közé tartozott a falusi iskolák jobb karba helyezésén fáradozott. Az eddigi pap helyébe, ki hívoli buzájával, lisztjével, szalonájával, s minden egyéb alamizsnájával sokkal többet gondolt, mint ezek lelki üdvével és miveltetésével, egy sokkal lelkiismeretesebb lelkipásztorot hívatott. És van-e szomorúbb oldala a való életnek, mintha a gondolkodó ember, nyomorultt embertársait néha a jölet közepette, a tudatlanság és balhit legesetebb éjében látja tapogatni. Van-e elítélendőbb s bűnösebb tagja az emberi társaságnak, s olyan tag lelkiismeretű lelkiatyánál, ki érdekében s hogy az istentől reáruházott hatalmat a régi sérthetlen épségben fenntartsa, nyáját a felvilágosodás jölvé napjától távol tartja, s szegényes képzeleterejüket, örök kárhözattal pokoli kinokkal s az átkos felvilágosodás ellen dörgő és lángoló szavakkal elégti ki, s retenti el a gonosztól. Oh mi szomorú! hol az emberek vallása inkább az ördögötöl s örök kárhözattól félelemben mint az örök igazságban, az istenbeni szeretetben áll.

Igy találta ezt Árvai Óhalman is. De hogy is lehetett volna ez itt máskép, hisz nem saját fuleivel hallá-e többször mily borzasztó kegyetlenséggel jártak el a földesúr tisztjei minden legkisebb mulasztásért, s mily keveset tett a méltóságos első a már dűledöző oskola s pusztuló templom s a falu szegényei körül. El voltak szegények már a részvétlenség és szigor kemény érzetétől fásulva, s hogy ismét emberek valjanak belőlök; előbb az emberiség érzetének melengelő fuvalmának kell szívüket

áthatni. Házkörüli és mezei munkájokat azon régi hanyagsággal és közönynyel folytatták mint ez százével ezelőtt történt. A tisztatlanság szegénység és rendtelenség általános volt. Dűledöző piszkos kunyhóikban, sovány szarvas marhajokkal s rongyos felmeztelen gyermekekkel fekete kenyéren rágáltak. Az idegen irányában durvák, gyanakdók s közönyösök voltak s az uraság szivtelen szolgálói előtt földön csúsztak; ez volt szegényeknek életbölcsességük s így sokban hasonlítottak papjukhoz.

U j élet.

Árvai hozzá kezdett kis reformatori művét, sok olvasóm közül hidegen mosolyogtán a nagyjelentőségű szónak hallásán, egy nyomorult falu újjászületésénél. Oh de ez csak azt árulná el, mennyire nem ismeri az elharapodott balhit, tunyaság és telenség átkos szellemét. Százszor nehezebb sokszor egy a nagy világtól magányosan távol fekvő falucskában meggyőződésünk és a rend és hasznosság szövetekével előrelátni, mint népesebb, miveltetb városokban, mert itt támogat az értelem, ott vaspánczéltként áll ellent sokszor az éjszótét vak hit és tudatlanság. Így volt ez lelkes ügyvédünkél is, mennyi fáradságába került, mig a falu elvadult csemelétét az újonnan szervezett, rendes fizetésű tanítóval bíró iskola felé terelte. Mily tanatlansú műnek látszott először az ifju elűt azon fáradsága, hogy a gazdát a rendszeres földmiveltés rendszeres szabályaihoz szoktassa, hogy így fáradsága és munkája gyümölcséből fehérebb kenyéret ehesen s felmeztelen gyermeket ruházattal ellátva iskolába küldhesse.

Még egy volt, mi Árvainak annyira szíven fektűt, az elhagyottabb és szegényebb sorsú falusi lánykák nevelése, miveltése; oh mily elragadó tulboldogító gondolat volt az reá nézve,

elhagyott árvákból, ily vadmezei virágokból pompás illatos kerti rózsákat mivelni, a tudatlan együgyű pörnéből, gondos, szelid, a nómunkák több neméhez és a gazdasághoz szükséges mellékfoglalkozásaihoz értő gondos háziasszonyt, anyát képezni. Női dolgozó iskolát alapított s rövid idő alatt nem volt a faluban fiu, ki az iskolát ne látogatná, nem volt leány, ki a dolgozó iskolából elmaradt volna. Ügyvédünkét e siker hírhellen megelégedéssel boldogsággal töltte el, s a legnagyobb lelkesültséggel beszélé néha az irányában még mindig kínzó hidegséggel találkozó Margit előtt, mily jótékony hatással lesz a vidék erkölcsére e női iskola miveltésget s jót terjesztető szelleme. Mily sokat tehet a nemesen dobogó szeretettel anyai sziv gyermekei és övei körében, ha már a leánygyermek kora éveiben munkára, szorgalomra szerénységre és szenteségre van utalva.

Fájt, kimondhatlan fájt szívének Margit közönyös hideg visellete, de még volt egy reménységű meg e kétségbeesett helyzetben s ezen reménységű az érdekeltégekben volt található, melylyel, mint Árvai észrevehette, tevékenységét s szorgalmát kísérte a vidék jölete és boldogsága ügyében.

S ezen reménye Margitnak hő részvétele volt mindazon fáradozásában, melyekkel e női munkaiskola felvirágozásán iparkodott emelni. S azon rajongással határos hajlam, melylyel a nőnevelés ügye iránt viseltetett, mindezekben a már-már csüggedő Árvai titkos rokonszenvet vált találni, azért bár csüggedve, de erősen remélve a resignatió egy nemével a jövőre bíz boldogsága almainak valóslását. De a min gyakran a megfeszített akaratt, küzdelem s szenvedés nem segíthet, ott néha segít a véletlen viszonyok változása.

(Folytatása következik.)

telt vito
Sceptro
Ez
tère. Ce
többé.
hármat
naldot
a „Ny
Mo
nös és
megmen
sington
E s
a lapok.

Bü

Vissza
Els
ben am
cheztén
hogy sa
chedet
Hog
derkelh
ser drá
folyton
Els
órakor
hol „T
zonség
A sz
olasz p
feltunó
ez nem
zenésze
itek pol
szoktatv

A sz
társaim
jének za
hallgatn
Má
azaz lát
por és p
E ha
Belgium
egy-egy
A ka
nepély f
kiséretét
is lattan

Estve
dobossal
Amin
Bukarest
fekvő „S
venc hely
Ez
mely igé
több mint
nem talál
szobák B
jatszó sz
és undor
Soun
is megne
vannak.

Végre
költő vers
„Nicht
Als ein
összeszed
viszontags
ven vissz
Itt az
hagyott b
hogy írjan
Hiába
journalist
Neki
eme irodal
De a
jak azt, es
nem az én

* Ezi
számában
tiszteltes
vél ur, fo
Egészten
retetben ré
örömmápe
jától, és h
vános körü
kivánataikk
minél előbb
e sorokban
ecsetelni. D
hitv. evang.
dótsége az
Bielek Viln
ünnepeit haz
telt Presbyt

Toront
a megyei
ruhaanyag
299 1/2 röl
152 1/4
1604 1/2
75 1/4

telt vitorlával felénk tart. Ez volt a „British Scepter“ nevű angol vitorlás hajó.
 Ez vette fel a szerencsétlenekeket fedélzetére. Ott azonnal ápolás alá vették, de kettejük már semmi módon nem volt életrehozható. A kivándorló és egy utas meghalt. Csak három sikerült megmenteni közülük: Macdonaldot és két matrózt. Ezeket december 31-én a „Nyaaanza“ hajó Plymouthba vitte.
 Macdonald 31 éves, montrosei születésű, nős és három gyermek atyja, Lewis, a másik megmentett 46, a harmadik pedig, egy kentsingtoni kertész fia, 18 éves.
 E szörnyű katasztrófáról akkor sokat irtak a lapok. M.-U.

BUKARESTI LEVÉL.

Visszaemlékezések oláhországi utamról.

(Vége.)
 Elképzelheti a nyajas olvasó, hogy a közben amíg a látványokat megnéztem, meg is cheztem, és e bajon egy segitettem magamon hogy szállodamba mentem, és egy jó francia ebédet végig ettem.

Hogy mit ettem azt olvasóimat alig érdekelheti csak annyit, hogy a bécsi palack ser drágább a francia Medok-nál, miért is én folyton az utóbinnal maradtam.

Ebéd után — no mert Bukarestben 7 órák ebédelnek — az olasz operába mentem, hol „Traviatta“-t adtak, egy szép és nagy közönség előtt.

A színház nagy és szépen épült és az olasz primadona hatalmasan trillázott, de még feltűnőbbben coquetizozott két török bejjel, de ez nem lepelt meg annyira, mint az, hogy a zenészek frakkosan és fehér nyakkendősen ültek padjaikon, mert erre szemmem nem volt szoktatva.

A színházból egy café chantante tértem társaimmal, hol Palugyai féle vörös bór cseppjeinek zamóját izelve, mademoiselle Henriettét hallgattam.

Másnap nagy katonai manővert láttam, azaz láthatam volna, ha a nagy néptömeg, por és puskapor-füstfelleg megengedte volna. E hadgyakorlaton, orosz, porosz, angol, belgita, osztrák, magyar, török és szerbia egy-egy ezredessel képviseltetett.

A katonai gyakorlatot-zászlószentelési ünnepély fejezte be, melyen a fejedelmet és fényes kíséretét, ugyszint a bájos fejedelemszönyt is láttam.

Este 5 egyesült katonai zenekar, 150 dobossal a város egyik közterén zenélt. Amint értesültem, a fejedelem ritkán van Bukarestben, legutóbbnyire egy Erdélyhez közel fekvő „Synai“ nevezetű klastromban, mely kedvező helye, tartozkodik.

Ezeken kívül voltam az úri casinóban, mely igen kényelmesen van berendezve. A több mint száz kül- és belföldi újság azonban nem talál annyi közönségre, mint az rejtett szobák Rolett ástala. Eliszonyodtam az ott játszó szoványelvezőitől, hogy arcuk kifejezésén és undorral siettem el.

Souhr ott tartozkodó czirkus társulatát is megnéztem, kinek jelenleg igen szép lovai vannak.

Végre azonban beösmérem ama német költő versének igazságát hogy:
 „Nichts ist schwerer zu erlangen“
 Als eine Reihe von vernünftigen Tagen.“

összeszedtem sátorfámat, és nagyobb kisebb viszonztságok után 2 napig Orsován is időztem visszajöttem haza.

Itt azután e lapok tisztelt szerkesztője nem hagyott békét, és erőnek erejével kapacitált, hogy írjam le utamat és élelmeimet.

Híába szabadkoztam, hivatkozván tollam journalisticai járátására.
 Neki rugatott a Parnassusra, s elkövettem eme irodalmi bűnt.

De nyajas elnéző olvasóim megbocsátják azt, és én vigasztalom magam hogy bűnöm nem az én lelkeim szárad.

Tanazevics Mladen.

HIRHARANG.

* **Ezüst menyegző.** A mint e lapok utolsó számban jelezte volt, megyénknek egyik leg-tiszteltőbb egyénisége, t. Kovács Agoston ügyvéd úr, folyó hó 19-én tartá ezüst menyegzőjét. Egészen természetes, hogy az általános szeretetben részesülő hű apostola a közöngyök örömmel látta ünnepelne e napot mindnyájától, és hogy a legkülönfélébb rokoni és nyilvános körökből siettek hozzá, hű szerencsekívánataikkal tiszteletök-s ragaszkodásuknak is minél előbb kifejezést adhatni. Legyen szabad e sorokban ezen kedves ünnepélyt néhány szóval ecsetelni. Del felé megérkezett a helybeli ágost. hitv. evang. egyháznak számos tagból álló küldöttsége az ünnepeltnek lakásán. Mindenek előtt Bielek Vilmos egyházi felügyelő úr üdvözlé az ünnepelt házaspárt következő szavakkal: „Tisztelt Presbyter Úr! Mint egyházunk küldöttjei

azon reánk nézve kellemes utasítással jelenünk meg, hogy kifejezzük, miként a mai nap öröme mint tisztelt presbyter úr 25 éves menyegzői örömnépén, úgy egész egyházunk közöngyége, mint minden egyes tagja osztozik, valamint, hogy azon óhajunknak adjunk kifejezést, miszerint a jó Isten Önt tisztelt presbyter úr, kedves nejevel hazánk, városunk s egyházunk érdekében, azon mai napig Ön által tanusított s kifejtett fáradhatlan buzgalom s erélyes munkásság, valamint maradandó egészségből még sokáig tartsa s adja, hogy ezen örömnép körünkben 25 év múlva ismétlődjön.“ Ezután az egyház lelkeséje a következő beszéddel fordult a szeretett férfiúhoz: „Mélyen tisztelt férfiú! Megjelentünk a nagy-beckerekéi ág. hitv. ev. egyház nevében a Te hajlékodon, hogy ezen örömnapon, boldog házassági frigyed egy ne-gyedszázados tartamának évnapján, kifejezzük örömrünk Te előtt az isteni gondviselés ama drága jóságá felett, melynek fogva Téged minde- ideig vezért, segített, megtartott; megjelentünk, hogy kifejezést adjunk szívünk legmélyebb mélyében honoló azon őszinte óhajunknak: hogy a Veled eddig volt isteni gondviselés mindnyájunk előtt drága életedet, hűn szeretettel nöddel és kedveseiddel együtt az emberi pályá legvégsőbb határáig tartsa meg törelen erőben, zavartalan boldogságban családdal, egyházunk, hazánk, a közöngy, az emberiség javára, melyekért eddig is oly nemes buzgalommal és odaadó lelkesültséggel faradoztál. Megjelentünk, hogy kifejezést adjunk legmélyebb halálunknak Te irántad, egyházunknak egyik leghűvebb bajnoka iránt, ki mindenkor készen állsz munkára, fáradságra, áldozathozatalra, ha egyházunk szemlémi és anyagi java munkát, fáradságot áldozatot igényel, hogy kifejezést adjunk ama festetlen szeretetnek, határtalan bizalomnak, mely egész egyházunk szívét Kovács Agoston személyéhez fűzi. — Talán helyén volna, e pillanathban elősorolni érdemeit. Azonban ismerve szerény jelmedet és tudva azt, hogy Te ama dicső vezér életelnek nemes követője vagy csak részben magának élni, legnagyobb részt pedig másoknak — nem teszem ezt. Arra azonban igenis kérlek mélyen tisztelt nöddel együtt, fogadd el a magam és egyházunk nevében ez egyszerű, virágtalan, de szívből jövő szavaim által legbensőbb örömrünk, legforróbb szerencsekívánataink, legmélyebb halánk s legőszintébb tiszteletünk, szeretetünk és bizalmunk kifejezését fogadd el egyszerű szívből jövő jóakarólag, mint mily őszintén azt egyházunk nevében nyújtjuk, ezen szerény seleglet is, nem jutalomképen, mert azt, a mit egyházunkért tettél és áldoztál, megjutalmazni úgy sem vagyunk képest, de fogadd el gyenge kifejezéseket annak, hogy egyházunk mélyen érzi mi vagy Te neki! fogadd el némi biztosításoként annak, hogy valamit e selegbe mulandó betűkkel, úgy a mi egyházunk szívébe a soha meg nem szűnő tisztelet szeretetkel eltörülhetlen betűvel véve van a Te neved! Isten éltsen s áldjon meg!“ — A mélyen meghatót ünnepi hős, kinek szeméből lehalló könyök áztatták ezüst szakallát, alig bír szólni. Megköszönve az iránta tanusított tisztelet bizalmat, s kérve barátjait, hogy kötelességszerű teitelnek értéket túl ne becsüljek, elmondta, miként őt, ki telhetőség szerinti érvényesítője iparkodott lenni azon tannak: „csak részben születtem magunknak, részben pedig hazánk, az egyháznak s általában a közöngynek“, az élet számtalan viszonztságai között sem hagyta el a boldogító hit, a vigasztaló remény. S ennek bizonyosságaként felhozta azon körülményt, hogy az 1848. és 1849-ki dicső események következtében az éjszaki szél által súlyosan megérintett s látszólag végörvénybe süllyedő édes hazánkra is felvirradt a boldogabb jövő hajnalcsillaga, és hogy ő maga is, bejárva hazánk letarolt mezeit, egy bokor alatt egy szerény ibolyát talált, mely a dühöngött epemirigyben elvezette volt élteparját, de aki (s itt szeretett nejeinek jobbát megfogta) azután ő vele karöltve ment ez élet pályáján, őt vigasztalva, erősítve, boldogítva, mi ismét azon édes hitet és reményt költi fel ő benne, hogy eddig szereltt nejevel áltél boldogsága ezen-túl is kísérندی őt. Együttal kifejezé az ünnepelt hős azon erős szándékát, hogy édes hazánknak, egyházunknak, közöngyünknek ezentúl is legjobb ereje szerinti buzgó előmozdítója akar lenni és maradni! Harsán jelenel fogadták a nem kevésbé meghatót jelenlevők a közkedvességű férfiúnak eme szívből jövő s szívre ható szavait. Este barátságos vacsorára gyűlt össze az ünnepelt tiszteelőinek sokasága. Hogy a szívélyes felköszöntések egymást felváltották, könnyen elgondolható. Minden egyes elmondott toaszt megérdemelné, hogy itt ismételtetve, az ünnepeltet számos távol volt tiszteelőnek tudomására hozassék. De tér szűke miatt, csak azt említjük meg, hogy kiváló tetszés és elismerésben részesült Almásy Elek, kir. törvény-széki bírónak gyönyörű toasztja, melyben a gyermeki haladatos szív legszebb szavaiban élet-tét az ünnepelt párt, kinek családi körében lelélte boldogságát. — Mi pedig e sorokat azon őszinte óhajjal zárjuk be, vajha a jó Isten

ez érdemes párt még igen, igen soká, teljes boldogságban és lankadatlan erőben élte, és vajha hazánk, városunk s egyházunk érdekében, mint minden egyes tagja osztozik, valamint, hogy azon óhajunknak adjunk kifejezést, miszerint a jó Isten Önt tisztelt presbyter úr, kedves nejevel hazánk, városunk s egyházunk érdekében, azon mai napig Ön által tanusított s kifejtett fáradhatlan buzgalom s erélyes munkásság, valamint maradandó egészségből még sokáig tartsa s adja, hogy ezen örömnép körünkben 25 év múlva ismétlődjön.“ Ezután az egyház lelkeséje a következő beszéddel fordult a szeretett férfiúhoz: „Mélyen tisztelt férfiú! Megjelentünk a nagy-beckerekéi ág. hitv. ev. egyház nevében a Te hajlékodon, hogy ezen örömnapon, boldog házassági frigyed egy ne-gyedszázados tartamának évnapján, kifejezzük örömrünk Te előtt az isteni gondviselés ama drága jóságá felett, melynek fogva Téged minde- ideig vezért, segített, megtartott; megjelentünk, hogy kifejezést adjunk szívünk legmélyebb mélyében honoló azon őszinte óhajunknak: hogy a Veled eddig volt isteni gondviselés mindnyájunk előtt drága életedet, hűn szeretettel nöddel és kedveseiddel együtt az emberi pályá legvégsőbb határáig tartsa meg törelen erőben, zavartalan boldogságban családdal, egyházunk, hazánk, a közöngy, az emberiség javára, melyekért eddig is oly nemes buzgalommal és odaadó lelkesültséggel faradoztál. Megjelentünk, hogy kifejezést adjunk legmélyebb halálunknak Te irántad, egyházunknak egyik leghűvebb bajnoka iránt, ki mindenkor készen állsz munkára, fáradságra, áldozathozatalra, ha egyházunk szemlémi és anyagi java munkát, fáradságot áldozatot igényel, hogy kifejezést adjunk ama festetlen szeretetnek, határtalan bizalomnak, mely egész egyházunk szívét Kovács Agoston személyéhez fűzi. — Talán helyén volna, e pillanathban elősorolni érdemeit. Azonban ismerve szerény jelmedet és tudva azt, hogy Te ama dicső vezér életelnek nemes követője vagy csak részben magának élni, legnagyobb részt pedig másoknak — nem teszem ezt. Arra azonban igenis kérlek mélyen tisztelt nöddel együtt, fogadd el a magam és egyházunk nevében ez egyszerű, virágtalan, de szívből jövő szavaim által legbensőbb örömrünk, legforróbb szerencsekívánataink, legmélyebb halánk s legőszintébb tiszteletünk, szeretetünk és bizalmunk kifejezését fogadd el egyszerű szívből jövő jóakarólag, mint mily őszintén azt egyházunk nevében nyújtjuk, ezen szerény seleglet is, nem jutalomképen, mert azt, a mit egyházunkért tettél és áldoztál, megjutalmazni úgy sem vagyunk képest, de fogadd el gyenge kifejezéseket annak, hogy egyházunk mélyen érzi mi vagy Te neki! fogadd el némi biztosításoként annak, hogy valamit e selegbe mulandó betűkkel, úgy a mi egyházunk szívébe a soha meg nem szűnő tisztelet szeretetkel eltörülhetlen betűvel véve van a Te neved! Isten éltsen s áldjon meg!“ — A mélyen meghatót ünnepi hős, kinek szeméből lehalló könyök áztatták ezüst szakallát, alig bír szólni. Megköszönve az iránta tanusított tisztelet bizalmat, s kérve barátjait, hogy kötelességszerű teitelnek értéket túl ne becsüljek, elmondta, miként őt, ki telhetőség szerinti érvényesítője iparkodott lenni azon tannak: „csak részben születtem magunknak, részben pedig hazánk, az egyháznak s általában a közöngynek“, az élet számtalan viszonztságai között sem hagyta el a boldogító hit, a vigasztaló remény. S ennek bizonyosságaként felhozta azon körülményt, hogy az 1848. és 1849-ki dicső események következtében az éjszaki szél által súlyosan megérintett s látszólag végörvénybe süllyedő édes hazánkra is felvirradt a boldogabb jövő hajnalcsillaga, és hogy ő maga is, bejárva hazánk letarolt mezeit, egy bokor alatt egy szerény ibolyát talált, mely a dühöngött epemirigyben elvezette volt élteparját, de aki (s itt szeretett nejeinek jobbát megfogta) azután ő vele karöltve ment ez élet pályáján, őt vigasztalva, erősítve, boldogítva, mi ismét azon édes hitet és reményt költi fel ő benne, hogy eddig szereltt nejevel áltél boldogsága ezen-túl is kísérندی őt. Együttal kifejezé az ünnepelt hős azon erős szándékát, hogy édes hazánknak, egyházunknak, közöngyünknek ezentúl is legjobb ereje szerinti buzgó előmozdítója akar lenni és maradni! Harsán jelenel fogadták a nem kevésbé meghatót jelenlevők a közkedvességű férfiúnak eme szívből jövő s szívre ható szavait. Este barátságos vacsorára gyűlt össze az ünnepelt tiszteelőinek sokasága. Hogy a szívélyes felköszöntések egymást felváltották, könnyen elgondolható. Minden egyes elmondott toaszt megérdemelné, hogy itt ismételtetve, az ünnepeltet számos távol volt tiszteelőnek tudomására hozassék. De tér szűke miatt, csak azt említjük meg, hogy kiváló tetszés és elismerésben részesült Almásy Elek, kir. törvény-széki bírónak gyönyörű toasztja, melyben a gyermeki haladatos szív legszebb szavaiban élet-tét az ünnepelt párt, kinek családi körében lelélte boldogságát. — Mi pedig e sorokat azon őszinte óhajjal zárjuk be, vajha a jó Isten

* **Jóteköny hangversenynyel öszve-kötött táncestély.** A helybeli jóteköny nő-egylet által szegényei javára rendezett hang-verseny és táncestély, kitűnően sikerült. Régen nem voltak a casino tervei oly tömve fényes közöngyeggel mint ez alkalommal. A hangver-seny 8 orakor vette kezdetét, s a közremű-ködők kaptak annyi tapsot, hogy elég lesz nekik a bőjtre. Mesznik Mathild k. a. éneke, ma is köztetszést aratott nem különben Wilschgo úr által igazgatott zenerész darabok, melyeket a helybeli polgári zenekar tagjai eléggé össze-vágólag adtak elő. Szavallat, három volt. Bielek Vilma, k. a. Aranytól a „Tudós macskája“ című költeményt szavallta, és pedig oly kedves naiv-sággal, hogy jutalmul riadó tapsokban része-sült. Plesz k. a. szintén nem panaszodható, hogy nem lett a közöngy által kitüntetve. Ronay Jenő barátunk, megbocsát ha róla, nem szólhatunk semmit sem, miután ő e lapok szerkesztőjének versét szavallta, s itt e helyen a versről, véleményét mondani szerénytelenség volna. A mi taps volt, az Ronay Jenő barátunkat illette. A hangverseny utolsó számát „Ernani“ egyik fináleja képezte, melyben több műkedvelő működött közre, zenekar kísérete mellett. Ez kapta a legnagyobb tapsot. A hangversenyt táncz követte, mely reggeli 4 óráig tartott. Tánczolni csak is egymás hátán lehetett, annyira zsufolva volt a terem. Az első negyest 80 pár tánczolta. Ebben nem kell comen-tálna. A jóvedelem, mint értesülünk meg közelebb az 1000 flot. Altalában ez egyet el-nöknője Weisz Hermanné úrnő, fáradhatatlan buzgalma által, s a választmányi tagok közre-működésével, ez estélyeket oly keressetekké tette, hogy alig volt a városban család, ki leg-alább egy tagja által nevelt volna ez estélyen képviselve. Fogadja a t. elnök, és a választ-mány, a szegények ügyében kifejtett buzgal-mokért az illetők halálját, és a mi tiszteletünk kifejesését.

* **Az izraelita jóteköny czélú nő-egyletnek tánczvilággal egybekötött hangversenye** f. hó 20-án tartott meg, és pedig oly erdeménnyel, melyet talán a legvé-resebb remények sem körelítettek meg, mert míg egy oldalról Beckerek egész művelt kö-zöngyese részt vett ezen valóban kedélyes mulatságon, addig más oldalról városunkban ritka eseményként kell fellemlenünk, hogy a társaság 8 órakor már teljes számmal jelen volt, ezen az egész közöngy de különösen hölgyeink részéről tanusított érdeklőséget csak is azon dicséretre méltó kívánságnak tulaj-doníthatjuk, mely a 8 órára hirdetet hang-verseny minden egyes betűjét ismerni ser-kenté tudni vágyó közöngyünk. — A hang-versenynek programja a következő volt. 1-ször alkalmi költemény Balástól. 2-ször egy solo ária énekelte Meznik k. a. 3-ször egy humo-risticus szavallás Wilschgo k. a.-tól, 4-szer Geiduschek bandája által előadott Potpourri. 5-ször Arany János egyik költeménye, szavallta Bielek k. a. 6-ször Kardal, zenekísérettel. — A szavallatok, az ének Geiduschek bandájának játéka egy szóval az egész műsorozat a leg-jobban sikerült, fénypontját azonban a legutolsó darab a 3 hölgy és k. ferfi által énekel kerdal képezte. Kelemesen lép meg a társaságot azon kedves harmonia, mely az egész estén át ura-golt. Balás úrnak költeményéhez gratulálunk, a mennyire kivehetük igen sikerülten van az egykor gazdag a haldokló atyját elhagyó és a szenvedélyek által tönkre tett vak koldus helyzete ecsetelve, a kifakadások, melyeket kétségbe esett helyzetében tesz a lelki fur-dalások élénk képét tárják szemünk elé. — A hangverseny után igen vig táncz következett, a mennyiben táncznak lehet nevezni azon go-molygó csoportot mely az ezen estén egybe-gyűlt nagyszámu közöngyéből alakult; még szükségesnek tartom a rendező uraknak figyelmét, melyet a minutiákra is kiterjesztettek megemlíteni. — Ha az ideí farsangot ezen vizgalom zárandotta be, akor méltán elmond-hatjuk: Finis coronat opus.

* **A kis árvák.** A mi hat kis árvánk felségélésére ismét kaptunk ismeretlen kezeztől 2 flot. — Fogadja az ismeretlen a kis szerenc-sétellen árvák nevében forró köszönetünk nyil-vánítását.

* **Közgyűlés.** A helybeli takaré- és kölcsön-egylet a mult hét folytán közgyűlést tartott. — Az eredményt jövő számunkban közze teendjük.

* **Tisztújító közgyűlés.** A nagy-beckerekéi takarékpénztárnál e napokban tartott meg a tisztújító közgyűlés. Elnökké egyhan-gulag Dániel János, vezér-igazgatóul szintén egyhangulag Kis Lajos úr választott meg. — Az osztalék 10 forint, mely a közgyűlés után rögtön folyóvá tétetett.

* **A „Vasárnapi Ujság“** február 21-diki száma következő tartalommal jelent meg: Czinár Mór (arczéppel.) — Csillagos éj. (Költemény, Endrődy Sándortól.) — Aholt Adorján szel-leme. (Elbeszélés Borostyáni Nándortól.) — A tuniszi kávéházak mesemondója (képpel.) — Mesterséges jégkészítés (képpel.) — Cerberus ausztráliai panczélós hajó (képpel.) — Rajzok az őstörténelemből, I. Mitóta vannak emberek a földön. (Szalay Józseftől.) — Utazás a föld közepébe. (Verne elbeszélése, 2 képpel.) — A legnevezetesebb régi és újabbkori könyv-tárakról. (Strommer A.-tól.) Valság idején. (Fővárosi tárca.) — A hétről. — Irodalom és művészet, stb. rendes rovatok.

* **A „Franklin-társulat“ kiadványai.** Beküldettek hozzánk a következő új kiadványok: „A magyar birodalom statisztikai kézi-könyve, folytonos tekintettel Ausztriára.“ Irta Dr. Konek Sándor, a budapesti egyetemen a statisztikai ny. rend. tanára. Harmadik, egészen átdolgozott kiadás. Ára 6 fl. — „A természet könyve“ című műnek 3., 4., 5. és 6. füzeté. Egy füzet ára 50 kr. — A „közhasznu család-könyvtár“ 8. és 9. füzeté; tartalma: „Egészség könyve“, dr. Beck, dr. Reclam, dr. Sonderegger és más orvosi tekintélyek nyomán írta K. Beniczky Irma. Egy füzet ára 40 kr. — Gyermekgyógyászati, orvosnövend-kek és orvosok számára. Irta dr. Steiner János; magyarrá fordította dr. Schulhof Jakab, gyakorló orvos Budapestben. A szerző által jo-gosított kiadás. Ára 4 fl. — A „falusi könyv-tár“ 12. füzeté; tartalma: Népszerű mezei gazda naptára, az uradalmak tisztjei számára. Ring Adorján által összeállítva. Ára 50 kr. — Francia és magyar beszélgetések és társalgás kézikönyve. Coursier E. nyomán írta Karády Ignác. Ötödik kiadás. Ára 1 fl. 20 kr. A magyar korona területén fekvő összes vas-utakon érvényes új vasuti üzletszabályzat be-tűrendes tárgymutatóval. Második bővített ki-adás. Ára 50 kr. A „magyar törvények“ ren-dezetti és kiegészíteti új kiadása: A magyar váltótörvények gyűjteménye I. füzet: A magyar váltótörvény. Szerkeszté Szeiczey Gusztáv, nyug. kir. váltófeltörvényszéki bíró. Második bővített kiadás. Ára 1 fl. 20 kr. A magyar hiteltörvények gyűjteménye I. füzet: A magyar csekk-törvény. Szerkeszté Szeiczey Gusztáv. Ára 60 kr. — A köztörvényhatóságok, köz-ségek és az első folyamodású bíróságok rendezésére vonatkozó törvények, és kirá-lyi ministeri rendeletek gyűjteménye. Egy-beállította Szeiczey Gusztáv. Ára 80 kr. — Az 1874. évi törvények, úgy az azok élet-beléptetése és végrehajtása tárgyában kibo-csátott ministeri rendeletek gyűjteménye. Hi-valatos adatok nyomán közli Szeiczey Gusztáv. Ára füze 1 fl. 40 kr.

* **Jókai Mornál** — 50-dik évi születés-napja alkalmából 19-én reggel a műgyetem ifjusága testületileg, a „Hon“ szerkesztősége s számos országgyűlési képviselő jelent meg s szerencsekívánataikat adták at neki. A nap folytan szakra menő üdvözlőlevelet s táviratot kapott, este a szineloadás után a nemzeti dalkör teljes számmal megjelent Jókai stáció-utcazi lakásán s éjjeli zenével tisztelte meg. A tá-viratok közül egyik, mely Ujvidékről jött, s Jókai regényeinek czimeiből van szerkeszte, következőleg hangzik: „A szellemi magyar ná-bobnak,“ ki épen akkor üli örömnépét, mikor a magyar belátja, hogy már sem nábob, sem ember a ki mindent tud.“ Ha idegeneskedni látszattunk eddig „egész az eszak polusig“, az csak „Cordon“ volt az uralkodó párt azon „poli-tikai pestise“ ellen, mely „az orvost is meg szokta lepni.“ Vedd őszinte üdvözlötünknek annak jeléül, hogy ezen cordon nem terjed ki az iro-dalomra, mely jobban tudja megbecsülni az „enyim tied örvét.“ (Alairva) ujvidéki szerb tisztelőid nevében Kosztics Lázár, Jovanovits János. Hadzics Antal.

TÖRVÉNYTEREM.

A n.-beckerekéi e. f. kir. törvényszéknel 1875-ik évi február 20-án nyilvános ülés-ben következő perek előadattak:

- Előadó: HOSZSZU GYÖRGY, kir. széki bíró.
 3185. sz. — Rosenfeld Moricz felperesnek, Grosz Ábrá-hám ellen 1066 fl. 15 kr. iránt indított pere.
 1175. sz. — Rosenfeld Moricz felperesnek, Grosz Ábrá-hám alperes ellen 1614 fl. s jár. iránt indított pere.
 1875. évi február 23-án:
 Előadó: SZALAY IMRE, kir. széki bíró.
 7717. sz. 1874. — Srablits Józsa, mint Srablits Jozefa hagyatéki gondnokának és felperesnek, Joannovits Juliánna és társai ellen, 610 fl. 28 kr. tóke és jár. iránti pere.
 556. sz. 1875. — Kekez Péter felperesnek, Bukovalla Koszta alperes ellen, 403 fl. 47 kr. oszt. ért. és jár. iránti pere.
 631. sz. 1875. — Borkan, férj. Postin Alexa és társai felpereseknek, Borkan Nikolae alperes elleni bírtok pere.

H I R D E T É S E K.

1764. sz. 1875. (26-3*)
Árlejtsési hirdetmény.
 Torontalmegye részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a megyei cselédesség számára folyó 1875-ik évre szükségelt ruhaanyag, jelesen:
 299 1/2 rőf barna komisz posztó
 152 1/4 „ finomabb kék
 1604 1/2 „ komisz kék posztó
 75 1/4 „ szürke posztó

- 113 1/4 „ vörös posztó
- 708 1/2 „ zwilch-vászony
- 2478 1/2 „ belés- „
- 105 „ kemény- „
- 7589 „ vastag zsinór
- 2100 darab gomb-hurok
- 4 1/4 „ sapkára való belés-bőr
- 34 „ napellenző
- 34 „ állszij
- 34 „ rózsza

- 64 1/2 „ fekete kecskebőr
  - 130 7/12 tuczat olajbogyadó rézgomb
  - 87 5/12 „ gömbölyű nagy rézgomb
  - 66 10/12 „ rózsafarmájú rézgomb
  - 315 „ gömbölyű kis „
- Szabómunka mindenestől:
 47 darab köpenyeg
 62 „ huszárka
 148 „ atilla

